

Klaarmaken voor scrapieresistentie

Wilma Wolters

Scrapie is geen gespreksonderwerp onder geitenhouders. De ziekte komt in Nederland dan ook niet voor. Toch zou de geitensector het er eens over moeten hebben, of sterker nog, die zou aan de slag moeten met resultaten van een internationaal scrapie-onderzoek. Dat vinden betrokkenen bij dit onderzoek dat ondertussen is afgelopen.

Het internationale scrapie-onderzoek duurde ruim tien jaar en heeft veel informatie opgeleverd, zo zegt Rita Hoving, onderzoeker aan Wageningen UR. “De verzamelde dierinformatie veroudert snel. Daarom moeten we er nu mee aan de slag en fokplannen maken. Want scrapie kan ook bij geiten, net als bij schapen, door fokkerij voorkomen worden.” Toon de Bie van Elda, betrokken bij de Nederlandse aanpak in het onderzoek, is het met haar eens. “We moeten deze kennis zien als een kans, een extraatje, dus waarom zou je die niet oppakken?”

Ongevoeligheds-gen

Belangrijke informatie uit het onderzoek is het percentage 222K-dragers in Nederlandse geitenrassen (zie tabel). 222K-dragers zijn dieren die de genetische variant hebben die hen ongevoelig maakt voor scrapie. Hoving en De Bie zien verder de huidige beschikbaarheid van een goedkope en snelle test in bloed om de dragers van deze variant op te sporen als zeer nuttig. Import en export in de EU van fokschapen en -geiten is alleen toegestaan als dieren afkomstig zijn van bedrijven die jarenlang bewezen scrapievrij zijn (en voor schapen als zij ongevoelig zijn voor klassieke scrapie.) Die strenge scrapieregels kunnen worden afgebouwd nu de BSE-crisis achter de rug is. De Europese Unie heeft besloten dat fokdieren van zeldzame inheemse schapen- en gei-

tenrassen onder voorwaarden van het ene EU-land naar het andere mogen worden vervoerd.

Door de verkregen onderzoekskennis raken beleidsmakers ervan doordrongen dat nu het moment is om wijzigingen voor te bereiden. De EFSA (Europese voedselveiligheidsorganisatie) beraadt zich of zij een aanpassing in de regelgeving zal adviseren. Nu is het zo dat de NVWA bij export een scrapie-onverdacht-status eist. Daarvoor ben je verplicht om per kalenderjaar bij één kop per honderd in het koppel aanwezige vrouwelijke geiten hersenonderzoek te laten doen (heb je minder dan twintig vrouwelijke geiten ouder dan een jaar dan voldoet één kop per twee jaar). Zo'n hersenonderzoek is relatief duur, weet De Bie. “Hersenonderzoek kost globaal 125 euro per kop, dus als je duizend melkgeiten hebt is dat ongeveer 1.250 euro. Mogelijk kan dit in de toekomst vervangen worden door de bloedtest. Dan is hersenonderzoek niet meer nodig”, weet De Bie. “Maar daar kan zomaar weer tien jaar overheen gaan. Het is misschien verstandiger om die regelgeving niet af te wachten, maar zelf aan de slag te gaan.” Hoving vult aan: “Als we nu niks doen met de kennis van welke dieren de ongevoelighedsvariant hebben, moet over een aantal jaren opnieuw een fokplan opgezet worden.”

Stappenplan

De Bie en Hoving schetsen wat er in hun ogen moet gebeuren. “Een eerste stap is om,

middels de bloedtest, het genotype van je dieren te laten bepalen: zijn ze drager van het 222K-gen of niet. De tweede stap is het gunstige genotype als extra selectiekenmerk toevoegen aan je fokkerijplan. Je kunt bokken inzetten met de gewenste variant of dieren zonder dit gen uitselcteren. Begin met milde selectie, niet streng, want daar is de frequentie van het gen (3 procent bij melkgeiten) veel te laag voor. Als je als fokbedrijf wilt gaan exporteren, bedenk dan hoeveel 222K-dieren je wilt en stel daarvoor een plan op. Want een nakomeling uit een 222K-dier is altijd ongevoelig. Dieren laten genotypen heeft ook nut als je dieren wilt exporteren of bokmoeders voor de ki hebt.”

Meer informatie over het onderzoek is te vinden op www.wageningenur.nl.

Scrapie kan door fokkerij voorkomen worden.

222K-dragers

Percentage dragers van het gen voor scrapie-ongevoeligheid

Ras	222K-dragers (%)
Witte geit/melkgeit	3,1
Toggenburger	29,5
Bonte geit	5,3